

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: **Lucie Radová, estetika**

Název práce: **UMĚNÍ MYŠLENKY. TEORIE KONCEPTUÁLNÍHO UMĚNÍ**

Vedoucí práce: **Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.**

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Lucie Radová si za téma své bakalářské práce zvolila konceptuální umění jakožto problém estetiky a filosofie umění. Vybraný fenomén konceptuálně orientovaného umění vyvolává otázky v mnoha klíčových oblastech jeho filosofické reflexe posledních šedesáti let: komplikuje povahu autorského aktu, ontologii, hodnotu i definici jeho výsledků, stejně jako i problematiku jeho recepce a interpretace. Jako takové tvoří toto téma dosud nevyčerpanou teoretickou výzvu a představuje relevantní, nosný, ale též nesnadný a kontroverzní předmět uměnovědně orientované kvalifikační práce.

Lucie Radová reflektuje zvolený problém ve dvou rovinách. V první, teoreticko-systematické rovině se pokusila vypořádat s definičním vymezením konceptuálního umění, kde ukazuje, že se pod jednotícím pojmem ukrývá mnoho disparátních forem a projevů, což vystavuje jakýkoliv teoretický příspěvek ke konceptuálnímu umění nebezpečí paušalizace na straně jedné a rezignace na obecné závěry na straně druhé. Autorka volí cestu apologetického univerzalistického přístupu, v níž se opírá o jednu z praktikovaných strategií, totiž představení konceptuálního umění jako umění obecně slučitelného s nosnými koncepty tradiční estetiky: v tomto případě se jedná o pokus odkrýt jeho univerzální, tradici se neprotivící funkci skrze teorii ozvláštnění a deautomatizace, kterou do estetického diskurzu přinesl ruský formalismus.

V historicko-teoretické rovině své práce pak srovnává přístupy několika vybraných ikon konceptuálního hnutí a představuje též původně lokální, v důsledku však již mezinárodní umělecké „hnutí odporu“, které nabízí v podstatě konzervativní a tradicionalistickou alternativu k domnělému grandióznímu „uměleckému podvodu“, který konceptualisté společně se sítí podpůrných institucí (galerie, kurátoři a obchodníci) páchají na svém publiku. Bezvýchodnost reakce stuckistů a často podrážděná a povýšená „kognitivní převaha“ na straně jeho zastánců ukazuje, že se jedná o hlubší, nežli generační rozpor, který odkrývá komplikovanou pozici výtvarného a vizuálního umění od druhé poloviny 20. století do současnosti.

Teorie ozvláštňení jako zvolený klíč k odhalení pouze zdánlivě přervané kontinuity estetické funkce umění je součástí revolučních teoretických i praktických změn v širším kontextu jeho autonomizačního a emancipačního procesu. Šklovského teze znesnadnění a retardace lze s jistou opatrností transponovat do oblasti vizuálního umění, pak je ovšem třeba si uvědomit, že jí ušité na míru jsou především modernistické a avantgardní výtvarné projevy, kde byl ozvláštňující přístup a deautomatizace vybičovaným motorem jejich dějin. Ty však autorka zahrnuje do nevyjasněné a paušální kategorie konzervativního či tradičního umění, vůči níž se celé konceptuální umění radikálně vymezuje. Duchampovská kritika (útok na aisthesis) je v tomto světle vedle dobově podmíněné komunikace s režimem uměleckého pole ve své podstatě vlastně platónskou kritikou umění, umělecky realizovanou například Koshutovými „třemi židlemi“. Retinální a cerebrální dělení umění (umění vzhledu a umění myšlenky) je ovšem třeba chápat spíše jako součást dobového manifestu nežli udržitelné a obhajitelné pojmové rozlišení. Práce tak ukazuje, že je její autorka zapálenou advokátkou konceptuálního umění, což je jistě v pořádku do té doby, než vyjde plně najevo, že prezentuje „tradiční“ a „konzervativní“ umění jako kýč a nevědomky a většinou implicitně tak přijímá tezi „retinálního“ či „estetického“ umění jakožto zjednodušenou karikaturu jeho celé předkonceptuální tradice. *„Konceptuální umění vyžaduje od vnímatelů mnohem více pozornosti a myšlenkové aktivity, než tomu je u klasického umění, u kterého nám je na první pohled jasné, co představuje.“* (s.18) Navíc, přestože kritizuje v pasážích věnovaných recepci a hodnocení konceptuálního umění tradiční umění jako umění, které je typické svou snadností a jednoznačností interpretace, zatímco v jeho případě stojíme před filosofickou hádankou,

permanentně vyvolává ducha „správného porozumění“, které je zcela a nereflektovaně zatížené „intencionálním bludem“.

Práce kolegyně Radové přináší atraktivní téma, jehož uchopení představuje nepopíratelné rezervy jak ve své formě, tak především v obsahu. Čtenář průběžně naráží na doklady absence hlubšího promyšlení konceptů a pojmů, jejichž zvládnutí je pro reflexi teoreticky zatíženého tématu, v němž se kříží většina podstatných témat současné estetiky, zřetelně nezbytné. Přes některá neobratná vyjádření a gramatické chyby je bakalářská práce Lucie Radové stylisticky zvládnutým textem. Studentka si osvojila nezbytné náležitosti spojené s psaním odborného textu a vypořádala se s relevantními cizojazyčnými zdroji interpretačně i formálně (poznámkový aparát) uspokojivým způsobem. V rámci hodnocení celkového prezentovaného výsledku nelze též nezmínit svědomitý přístup v procesu psaní a poctivou snahu o průběžné korekce obsahových i věcných lapsů. Z těchto pozitivních důvodů, v kombinaci s výše uvedenými kritickými výhradami **doporučuji práci k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit stupněm **dobře**, v případě excelentní obhajoby lze přemýšlet i o hodnocení o stupeň výše.

Navrhovaná klasifikace: Dobře

.....
podpis vedoucího/opponenta práce

V Českých Budějovicích dne 3. 6. 2018

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------